

Over geloof in wederzijds respect (*)

“Wat is er zo bijzonder aan jullie ? Waarom moeten wij geloven, dat ze daar in Heerlen belangstelling hebben voor jullie ? Waarom zouden zij partner willen zijn van een vrouwenprojectje in Sierra Leone ?” Deze tamelijk brutale vraag kregen Gladys Gbappy Brima en haar reisgenoot Sheku Sesay bij herhaling voorgelegd in de Nederlandse ambassade van Ghana, toen zij kwamen voor een visum om hun partnerorganisatie, de Stichting Andreas-Taiama in Heerlen, te kunnen bezoeken.

Blijkbaar is het voor vertegenwoordigers van een rijk land moeilijk te geloven, dat mensen uit een van de armste landen van de wereld een serieuze partner kunnen zijn en met respect behandeld willen worden. “Wij zijn geen bedelaars”, zegt Gladys Brima, directeur van WPJP (Women Partnership for Justice and Peace). “Ons land staat onderaan op de lijst van ontwikkelingslanden, maar die ik wil desondanks die mensen in Heerlen bezoeken. Zij die omkijken naar de kleinen, zoals de Bijbel zegt. Wij mogen er zijn en er mag partnerschap met ons zijn. We mogen gelijkwaardig zijn. Dat geloof heeft ons overeind gehouden in die tien lange dagen dat we gedwongen werden in Accra te wachten. We hebben gehuild, maar nu we dan eindelijk, een week later dan gepland, toch hier zijn, veranderen onze tranen in blijdschap en een lach. Het is het allemaal waard geweest, om hier met jullie te kunnen zijn”. Zo begon Gladys haar toespraak in Luciushof in Heerlen op vrijdag 27 maart.

“Jullie zijn bereid om met ons op weg te gaan en dat geeft hoop voor vrouwen en meisjes in Sierra Leone. We hebben net een verschrikkelijke burgeroorlog van elf jaar achter de rug. Charles Taylor was een van de ergste, hij moet zich nu verantwoorden voor het Strafhof hier in Den Haag. Het was alsof een mensenleven niets meer betekende. En ieder van ons vraagt zich af hoe we het klaarspeelden om te overleven. God mag het weten. Mijn collega Sheku was vastgebonden, klaar om vermoord te worden, toen hij door een oude man gered werd. En zelf was ik getuige van te veel moorden en verkrachtingen. Maar we zijn er en we zijn meer gemotiveerd dan ooit. Laat ik niet uitweiden over de oorlog; laten we samen kijken naar wat er is en aan verandering werken.”

Gladys vertelt, dat ze in armoede opgroeide, maar toch de kans kreeg om te studeren. Dat is wat ze ook andere meisjes gunt en waar WPJP zich voor inzet. “Mijn vader woonde in Taiama, niet ver van Bo, de tweede stad van het land. Hij was er paramount chief, een machtig man met 25 vrouwen en ik weet niet hoeveel kinderen. De jongens waren de *human beings*, de meisjes telden niet mee. Mijn vader stierf toen ik nog jong was. Mijn moeder had alleen dochters. Geen man heeft belangstelling om met zo iemand te hertouwen. Ze bleef alleen achter en moest zich maar zien te redden. Dat heeft ze wonderwel gedaan.”

Tien jaar lang heeft Gladys gewerkt voor NMJD (*Network Movement for Justice and Development*), op dit moment een zeer belangrijke factor in de burgerrechtenbeweging van Sierra Leone, onder leiding van Abu Brima, haar man. “*It was my sweet office*, waar ik het nog jaren vol zou kunnen houden. Maar ik voelde dat ik iets anders moest gaan doen. Iets dat dichterbij mijn ziel ligt. Terug naar het platteland waar ik ben opgegroeid en waar de opvoeding en emancipatie van vrouwen hard nodig is. Immers, wat heb ik er aan als ik de hele wereld win, maar geen oog heb voor de vrouwen en meisjes bij mij thuis ? Met een gift uit Heerlen zijn we begonnen om meisjes aan te moedigen naar school te gaan. Vijftig meisjes kregen een rugzak met pennen en schriften. Zo zijn we met WPJP van start gegaan in 2004.”

rechtvaardigheid

Maar met geld om naar school te gaan werden niet alle problemen opgelost. “Op het platteland zijn te weinig scholen. Daarom moeten meisjes ver van huis naar school en wonen dan bij familieleden. Maar daar worden ze vaak lastig gevallen door de mannen in huis. Zo gaat dat in ons land. Het belemmert de emancipatie van meisjes en vrouwen. Onze conclusie was, dat vrouwen meer betrokken moeten worden bij bestuur en politiek. Onderwijs alleen is niet genoeg; de hele gemeenschap moet worden meegenomen in de verandering. Er zijn wetten nodig die meisjes en vrouwen recht doen op alle niveaus en beschermen tegen ongewenst seksueel gedrag,” aldus Gladys. In 2007 heeft WPJP haar strategie aangepast en door die nieuwe aanpak heeft het in het hele land erkenning gekregen. WPJP is nu zelfs uitgegroeid tot een van de leidende organisatie op het gebied van vrede en mensenrechten voor vrouwen in Sierra Leone. Als gevolg daarvan werd Gladys gevraagd om in oktober 2008 in New York de Verenigde Naties toe te spreken over vrouwenrechten en in februari 2009 was ze op uitnodiging bij het Europees parlement in Brussel. WPJP is druk bezig coalities te vormen, die de inbreng van vrouwen bevorderen, *women empowerment*.

Gladys is blij met de voortgang die WPJP heeft kunnen maken. “We hebben het zelf gedaan. Met geen andere steun dan die van de zusters van Heythuysen en de Andreas-parochie in Heerlen. En we zeggen tegen hulporganisaties, dat we geen bedelaars willen zijn. Als je wilt helpen, respecteer ons dan. Geef ons de ruimte om onze eigen fouten te maken. Geloof in ons, zoals wij in onszelf geloven. Wij zijn eigenaar van ons project. We doen het op onze eigen manier. En we laten ons dat niet afnemen. Ook niet door organisaties die ons geld geven. Als ze met hun geld willen bepalen, wat wij doen, zullen we dat geld weigeren. We zijn geen bedelaars.”

WPJP is veel dank verschuldigd aan de groep in Heerlen. Gladys: “Zonder jullie zouden wij deze reis niet gemaakt hebben. Dank jullie voor de vertrouwensband, die jullie met ons aangegaan zijn. Dank ook, dat jullie ons laten werken zoals we zelf denken dat het goed is. Het heeft ertoe geleid, dat we een leidende rol spelen in de beweging van vrouwen en vrede in Sierra Leone. Daar mogen we samen trots op zijn. Onze hoop voor de toekomst zit in de mensen met wie we werken.”

Ten slotte onderstreept Zuster Benedicte de Vries van de zusters van Heythuysen die visie: “We steunen mensen in Sierra Leone, die gekwalificeerd zijn en die we vertrouwen. Mensen die dat vertrouwen meer dan waard zijn. Ik beschouw het als een voorrecht om partner van jullie te mogen zijn”.

mannen

“We hadden twee vrouwen uit Sierra Leone uitgenodigd”, zegt een van de initiatiefnemers in Heerlen, pater Geert Bles. “En wat zien we? Gladys komt met een man. Dat hadden we niet verwacht”. Voor Gladys is het simpel: “We werken graag samen met mannen, die geloven in de kracht van vrouwen”.

Sheku Sesay is evenals Gladys afkomstig uit Taiama. Hij zag het initiatief om meisjes naar school te laten gaan en besloot onmiddellijk om zijn diensten aan te bieden. Hij is nu hoofd van een van de vier afdelingen van WPJP, het *girls education and empowerment programme*. Sheku motiveert zijn keuze vanuit zijn persoonlijke situatie. “Ik kom uit een familie waar mijn vader meerdere vrouwen had. Hij stierf, toen ik nog jong was. Ik was de enige jongen tussen zes zussen. Mijn moeder werkte zich uit de naad om mij te kunnen laten studeren, terwijl mijn zusjes werden genegeerd. Ze raakten verzeild in gedwongen huwelijken, die stuk voor stuk vastliepen. En daar zit ik nu. Ik ben de enige met een baan en tegelijk heb ik de zorg voor mijn zussen. Het zou ook voor mij goed zijn, als zij onderwijs hadden gehad en voor

zichzelf zouden kunnen onderhouden. Als alle vrouwen in Sierra Leone zouden opgroeien als mijn zussen, wat is dan de toekomst van ons land ?”

Is het toch niet een beetje raar, dat een programma voor onderwijs en empowerment van meisjes geleid wordt door een jonge man ? Gladys kan zich de vraag heel goed voorstellen: “We werken aan vrede en gerechtigheid in ons land en dat kan niet zonder mannen. We werken graag met mannen die geloven in de kracht van vrouwen. We moeten er samen voor zorgen, dat vrouwen hun eigen inkomen kunnen verdienen en niet meer zo afhankelijk zijn van mannen. Door Sheku als hoofd van het programma van de meisjes laten we duidelijk zien waar het ons om gaat. Het is op zichzelf al een boodschap. Niet elke relatie tussen mannen vrouwen hoeft over seks te gaan.” Er is nog een andere onderdeel van WPJP dat door een man geleid wordt, het *women economic security programme*, dat zich vooral met landbouw bezig houdt. De twee andere afdelingen staan onder leiding van een vrouw. Gladys heeft de verantwoordelijkheid voor het *political program women and governance* en een collega voor het *gender based violence program*.

opleiding

Armoede en hoge jeugdwerkloosheid zijn de belangrijkste bedreigingen van de vrede in Sierra Leone. Ontwikkeling van de landbouw en beter onderwijs zijn daarom wezenlijk. Probleem is dat op scholen van het platteland gekwalificeerde leerkrachten ontbreken. Die blijven liever in de stad. Daardoor wordt de doorstroom van het plattelandsonderwijs naar de universiteit ernstig belemmerd. En zonder goede opleiding is het vinden van werk nagenoeg onmogelijk. In Sheku’s programma wordt gezocht naar oplossingen. WPJP start met *employment creation centres* voor meisjes, die van school komen en werk zoeken.

Tijdens het bezoek aan Nederland is er contact gelegd met broeder John van Winden (72) van de broeders van Maastricht. Hij werkte tientallen jaren in Sierra Leone en Ghana aan een aangepaste methode voor het technisch onderwijs. Een methode die intussen door de regering van Ghana is overgenomen en over het hele land wordt ingezet. In het noorden van Ghana, in Wa, runnen de broeders een servicecentrum voor startende ondernemers en vaklui. Jonge mensen, die hun vakopleiding hebben voltooid, worden er geholpen om hun eerste opdrachten te verwerven en zij kunnen er gereedschap en materiaal kopen of huren. Samenwerking met zo’n centrum en andere organisaties kan helpen om de ‘arbeidsbureaus’ voor meisjes in Sierra Leone tot een succes te maken. Hopelijk groeit ook hier een gelijkwaardig partnerschap.

-----Martin Jansen, Maastricht, 30032009-----

(*) toelichting

In de periode voor Pasen wordt in zes parochies van de cluster Heerlen-Zuid extra aandacht besteed aan hun band met WPJP in Sierra Leone. Het initiatief komt van de Andreas-parochie in Heerlerbaan. Vorig jaar waren twee vrouwen van de Stichting Andreas-Taiama, Marieke Gulpers en Eline Claessens, op bezoek in West-Afrika en nu zijn twee stafleden van WPJP van woensdag 25 maart tot vrijdag 3 april hier voor een tegenbezoek en versterking van de band.

Het gaat om Gladys Gbappy Brima en Sheku Sesay. Gladys was in 2001 al een keer in Heerlen. Nu is zij terug als directeur van WPJP (*Women Partnership for Justice and Peace*) in

Sierra Leone. Vanaf 2004 heeft zij, samen met haar staf en met steun vanuit Heerlen, een klein project om meisjes in Taiama naar school te laten gaan uitgebouwd tot een van de leidende organisaties in Sierra Leone op het gebied van gerechtigheid en vrede. In oktober vorig jaar werd zij uitgenodigd om de VN in New York toe te spreken en twee maanden geleden sprak zij in Brussel in het Europees Parlement over vrouwenzaken.

Vóór hun terugreis op vrijdag 3 april zijn Gladys en Sheku betrokken bij verschillende vieringen in parochies van Heerlen-Zuid en bezoeken ze twee basisscholen in Klimmen (Ummer Klumme) en Landgraaf (de Caroussel), die actie voeren voor de meisjes in Sierra Leone. Enkele jonge Heerlenaren, die ooit uit Sierra Leone moesten vluchten, nemen aan die activiteiten deel. Verder brengen zij een bezoek aan MIVA, Mama Cash en Cordaid Vastenactie.